

Қаралды
ӘБ жетекшісі
Хаттама №1
«1 зерттеудең
жылдары»

«Келісемін»
Директордың оқу-тәрбие
жөніндегі орынбасары:
Исмагулова А.Б

«Бекітемін»
Директордың м.з.
Мадьярова А.М

Жеке оқу білім беру жоспары

2023-2024 оқу жылы

Пәні: Жаратылыстану

Сыныбы: 8

Окушы: Успанова Базаргуль

Мұғалім: Жолдыбаева Баян Алпысовна

Костанай облысы, Ұзынкөл ауданы, Обаган ауылы

Мектеп: «Обаган жалпы білім беретін мектебі» КММ

Саят саны: 68

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 күркүйкегі
№ 469 бұйрығына 81-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдеңі
№ 115 бұйрығына 521-қосымша

Женіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған 8 сынып үшін «Жаратылыстану» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
ұлтлік оку бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Женіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған 6-9 сыныптардың үшін «Жаратылыстану» пәнінен жаңартылған мазмұндағы ұлтлік оку бағдарламасы (бұдан ері – Бағдарлама) «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес өзірленген.

2. «Жаратылыстану» оку пәнінің маңызы – білім алушыларда айналадағы алем, өлі табиғат, есімдіктер, жануарлар, адам ағзасының құрылышы мен қызметтері туралы коллежімді білімдерін қалыптастыру.

3. Оку пәнінің міндеттері:

- 1) өлі және тірі табиғаттың негізгі элементтері туралы, сондай-ақ адам ағзасымен оның денсаулығы туралы білімдерін қалыптастыру;
- 2) табиғи құбылыстар (жанбыр, қар, жел, тұман, куз, қыс, көктем, жаз) туралы түсініктерін қалыптастыру;
- 3) кейбір есімдіктерді өсіру және оларды күту дағдылары, үйжануарларына күтім жасау тәсілдерін қалыптастыру;
- 4) салауатты өмір салтын ұстану, өз денсаулығын сақтау және нығайтудағыларын қалыптастыру;
- 5) табиғатка деген қарым-қатынасын қалыптастыру.

3-тарау. «Жаратылыстану» оку пәнінің мазмұнын үйымдастыру

4. «Жаратылыстану» пәні бойынша бағдарламага оку материалдарын құрылымға бөлу негізіне білім алушыларға беріп отырған ақпаратты өзіндеңде және реттеп күрделендіруге мүмкіндік беретін сызбалы әдіс салынған.

«Жаратылыстану» оку пәнінің мазмұны келесі білімдерді қамтиды:

3-бөлім «Жануарлар» (8-сынып);

23. «Жануарлар» білімі келесі білімшелерді қамтиды:

- 1) жануарлар әлемінің көп түрлілігі;
- 2) омыртқасыз жануарлар;
- 3) омыртқалы жануарлар: балыктар; қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар; құстар; сұтқоректілер; ауылшаруашылығы шөптен қоректенетін

сұтқоректілер.

27. 8-сыныпқа арналған «Жаратылыштану» оку пәнінің базалық мазмұны:

- 1) жануарлар әлемінің көптүрлілігі. Жануарлардың табигатта және адам өміріндегі маңызы. Сирек кездесетін және жоғалып бара жатқан жануарлардың орны;
- 2) омыртқасыз жануарлар. Омыртқасыз жануарлардың жалпы белгілері. Жауын құрты. Жәндіктер. Зиянды жәндіктер. Адамға пайдалы жәндіктер. Қалдыру.

3) омыртқалы жануарлар: балықтар (алабұға, шортан, тұқы, бекіре, аксерке, жайын мен сазан); космекенділер (бака), бауырымен жорғалаушылар (сүжылан, улы сұр жылан, боз жылан, алабажақ кесіртке, ширап кесіртке); құстар (дала, жыртқыш, суда жүзетін және үй); сұткоректілер, кеміргіштер, қоян есімдік коректі ауылшарашылық сұткоректілері (сивер, қой, ат, түйе). Сыртқы құрылышы, қозғалу әдісі, тұру мекені, азығы, тыныс алуы, кан айналымы, жүйесі, көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы. Картамен жұмыс: сұткоректілердің оқыған түрлерін Қазақстанның биогеографиялық картасында көрсету. Экскурсиялар: жануарлар бағы, корық, мал шарашылығы фермасы мен тәлімбаққа бару.

4. «Жаратылыштану» оку пәні бойынша оку жүктемесінің көлемі:

8-сыныпта – 2 сағат, оку жылында 68 сағат

1 тоқсандағы сағат саны – 16

2 тоқсандағы сағат саны – 16

3 тоқсандағы сағат саны – 20

4 тоқсандағы сағат саны – 16

Сыныбы	Жалпы жиынтық бағалау саны			
	1 тоқсан	2 тоқсан	3 тоқсан	4 тоқсан
8 сынып	4	4	3	3

Негізгі оку құралы ретінде Жаратылыштану 8 сынып оқулығы қолданылады. Жаратылыштану. Зерде даму бұзылыштары бар балаларға арналған арнаібы мектептердің (сыныптардың) 8-сыныбына арналған оқулық. / Б. С. Халықова, Н. Ю. Юлданбаева – Алматы: «ӘБЕО орталығы» ЖШС, 2020.

Жұмыс әдістері:

Ауызша әдістер (білім көзі – ауызша немесе баспа сезі)

Көрнекі әдістер (білім көзі – бақыланатын заттар, құбылыстар, көрнекі құралдар)

Практикалық әдістер (экскурсия, картамен жұмыс)

Жұмыс түрі: Жеке жұмыс

Қолданылатын технологиялар:

Бұл курс білім беру процесінде көптеген білім беру технологияларын қолдануға мүмкіндік береді:

сарапланған оқыту технологиясы, дамыта оқыту технологиясы, проблемалық оқыту технологиясы, ойын оқыту технологиясы, ақпараттық-коммуникативтік технологиясы, деңсаулық сақтау технологияларының элементтері, тұлғага бағытталған оқыту.

Женіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған 8 сынып үшін «Жаратылыстану» пәнінен жаңартылған мазмұндағы оку бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзак мерзімді жоспар

Барлығы: 68 сағат, алтасына: 2 сағат

p/c	Ұзак мерзімді жоспар бойынша бөлімдер	Сабактың тақырыбы	Оқу мақсаты	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
1-тоқсан						
1	3.1 Жануарлар әлемінің көптүрлілігі	Жануарлардың табигатта және адам өміріндегі маңызы. Сирек кездесетін және жоғалып бара жатқан жануарлардың қорғау	8.3.1.1 жануарлар әлемінің көптүрлілігі турали түсінігінің болуы; жануарлардың есімдіктерден айырмашылықтарын атап; жануарлардың мекендеу орындары, өмірлік жағдайларға олардың бейімделу жолдарын атап	1		
			8.3.1.2 жануарлардың табигаттағы рөлі және адам үшін практикалық маңызын атап			
2		Жануарлардың табигатта және адам өміріндегі маңызы. Сирек кездесетін және жоғалып бара жатқан жануарлардың қорғау. БЖБ №1	8.3.1.3 жануарлардың әр түрлілігі мен санына адам әрекетінің әсерін түсіну	1		
			8.3.1.4 қорықтық аймактар, Қазақстанның қызыл кітабына енген жануарларды атап			
3	3.2 Омыртқасыз жануарлар	Омыртқасыз жануарлардың жалпы белгілері	8.3.2.1 омыртқасыз жануарлардың жалпы белгілері: омыртқасының болмауы жәнесүйекті қаңқасын санап шығу	1		
4		Жауын құрты	8.3.2.2 жауын құртының сыртқы құрылышының ерекшеліктері, өмір бейнесі және мекендеу ортасымен байланысынайту; оның тіршілік әрекетінің негізгі процестері турали түсініктерінің болуы; табигаттағы жауын құртының рөлін түсіну	1		
5		Жұмыр құрттар – паразиттер	8.3.2.3 жұмыр құрттар – паразиттерді (жылан құрт, бесір) білу және атап; адамға және жануарларға паразит-құрттармен келетін зияндарды айтуду; ішек құрт ауруларын алдын алу және олармен құрес бойынша шараларды атап	1		
6		Жәндіктер. Экскурсиялар:	8.3.2.4 жәндіктердің құрылышы мен тіршілігінің	1		

		жәндіктердің күрілісі мен тіршілігінің ерекшеліктерін бақылау үшін табиғатқа шығу. Бақылаудың шаша сипаттамасын калдыру	кыска шаша сипаттамасын калдыру	ерекшеліктерін атап шығу және түсіндіру; жәндіктердің дene бөліктерін, жабынын, аяқ-қолдарын атап; жәндіктердің көптурлілігі туралы түсініктерінің болуы; жәндіктердің табиғаттағы рөлін түсіну			
7		Зиянды жәндіктер		8.3.2.5 зиянды жәндіктер: ақ кебелек (және оның жұлдызықты), зауза қоңыз, маса, бөлше шыбынын білу және атап; сыртқы күрілісі, тіршілігі, коректенуі және көбеюін сипаттау	1		
				8.3.2.6 зиянды жәндіктерден келетін залалдар (есімдіктерді закымдау және ауру тудыратын бактериялардың түсі) неден тұратынын білу; зиянды жәндіктермен курс шараларын атап шығу			
8		Адамға пайдалы жәндіктер		8.3.2.7 пайдалы жәндіктер: ара мен жібеккебелекті білу және атап; сыртқы күрілісі, тіршілігі, коректенуі мен көбеюін сипаттау	1		
9				8.3.2.8 араның отбасы мен оның тіршілігін сипаттау; жібек кебелекті ұстau тәсілдерін сипаттау; халық шарашылығында үйдегі жәндіктердің маңызын түсіну; оларды күту туралы түсінігінің болуы	1		
10		Өрмекшілер		8.3.2.9 өрмекшілердің сыртқы күрілісі, тіршілігі және мекендеу ортасын сипаттау; өрмекші тәріздестердің жәндіктерден айырмашылығын атап	1		
11				8.3.2.10 өрмекшілердің табиғаттағы рөлін айтуды; Қазақстанның шөл далаларында мекендейтін улы өрмекшілер: бұзая басбүйіні, карақұртты, шаянды білу және атап; улы өрмекші шаққан кездегі алғашқы көмек көрсету тасілдерін атап	1		
12		Кенелер. БЖБ №2		8.3.2.11 кенелердің әр түрлілігі туралы түсінігінің болуы. Кенелер – адамның және жануарлардың қауіпті ауруларын таратушы. Қотырылған кенелер. Қансорғыш кенелердің тістейінен сактану шаралары. Қотырдың жұғуы	1		
13-14	3.3 Омыртқалы жануарлар: балықтар	Балықтар (алабұға, тұқы, бекіре, аксерке, жайын мен сазан). Сыртқы күрілісі, қозғалу әдісі, тұру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі,		8.3.3.1 су омыртқалылары ретінде балықтардың ерекшеліктерін атап; мекендеу ортасына балықтардың бейімделу белгілерін атап шығу	2		

		көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы. БЖБ №3			
			8.3.3.2 Қазақстанның су көздерінде мекендейтін балықтардың көптүрлілігі туралы түсінігінің болуы; балықтардың ішкіагзаларын атау; балықтардың көбею жолдары мен дамуы туралы айту		
15		ТЖБ №1		1	
16		Балықтар (алабұға, тұқы, бекіре, аксерке, жайын мен сазан). Сыртқы құрылсысы, қозғалу әдісі, тұру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы.	8.3.3.3 өзен балықтары: алабұға, шорттан мен тұқыны білу және атау; теңіз балықтары: бекіре, аксерке мен сазанды білу және атау; балықтардың табигаттагы және адам өміріндегі маңызын түсіну	1	
			8.3.3.4 балық байлықтарын қорғау менарттыруға (балықтарды есіруге) багытталған шараларды атап шығу		
Тоқсан ішінде барлығы				16	
2-тоқсан					
17-18	3.3.Қосмекенділер	Сыртқы құрылсысы, қозғалу әдісі, тұру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы	8.3.3.5 қосмекенділердің көптүрлілігі туралы түсінігінің болуы; қосмекенді бақаның өкілін білу және атау; бақаның мекендеу орнын атау, бақаның тіршілігі, сыртқы құрлысы, оның қозғалу амалы, ішкі ағзалары мен көбеюін сипаттау; қосмекенділер тіршілігінің мезгілдік құбылыстары туралы айту	2	
19-20		Табигат пен адам өміріндегі маңызы. БЖБ №1	8.3.3.6 құрылсысы, тіршілігі мен көбеюі бойынша қосмекенділердің балықтармен ұқсастыры және айырмашылығын атау; қосмекенділердің табигаттагы маңызы, қосмекенділерді қорғау тәсілдерін түсіну	2	
21	3.3.Омырткалы жануарлар:бауырымен жорғалаушылар	Бауырымен жорғалаушылар (сұжылан, улы сұр жылан, боз жылан, алабажақ кесіртке, ширақ кесіртке). Сыртқы құрылсысы, қозғалу әдісі, тұру мекені	8.3.3.7 Қазақстандағы бауырымен жорғалаушыларды білу және атау (ширақ кесіртке, батбат, алабажақ кесіртке, сұжылан, улы сұр жылан, боз жылан)	1	
22-23		Азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі.	8.3.3.8 бауырымен жорғалаушылардың құрылсысы, қоректенүі, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке	2	

		Табиғат пен адам өміріндегі маңызы.	жүйесінің ерекшеліктері, көбеюі туралы айту			
24		Табиғат пен адам өміріндегі маңызы. БЖБ №2	8.3.3.9 жыландардың әр түрлілігі туралы түсінігінің болуы; бауырымен жорғалаушылардың табиғаттағы маңызын түсіну; оларды корғау бойынша негізгі шараларды атап шығу; бауырымен жорғалаушылар және космекенділердің ұқсастығы мен айырмашылығын атаяу	1		
			8.3.3.10 улы және улы емес жыландарды (сұжылан және улы сұр жылан негізінде) атаяу және ажырату			
25-26	3.3. Омыртқалы жануарлар: құстар	Құстар (дала, жыртқыш, суда жүзетін және үй). Сыртқы құрылышы, қозгалу әдісі, тұру мекені	8.3.3.11 Қазақстанда мекендейтін құстардың жасақтары түрлерінің көптүрлілігі туралы түсінігінің болуы; құстарға жалпы сипаттама беру	2		
27-28		Тұру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табиғат пен адам өміріндегі маңызы	8.3.3.12 құстардың мекендеу ортасы, сыртқы құрылышы, коректену ерекшеліктері, ішкі құрлысының ерекшеліктері, көбеюі және дамуын сипаттау; құстардың тұқымдарының құрылышы туралы айту; балапандарға ұя салу және азықтандыру туралы айту; құстардың маңызы және оларды корғау кажеттілігін түсіну	2		
29		Дала құстары	8.3.3.13 дала құстары: дудақ, тыrna мен бозторғайды білу және атаяу; олардың тіршілігін сипаттау	1		
30		Жыртқыш құстары. БЖБ №3	8.3.3.14 жыртқыш құстар: дала қыраны, лашын мен үкіні білу және атаяу; олардың тіршілігін сипаттау	1		
31		ТЖБ №2		1		
32		Суда жүзетін құстар	8.3.3.15 суда жүзетін құстар: үйрек, бірқазанмен қоқиқазды білу және атаяу; олардың тіршілігін сипаттау	1		
Токсан ішінде барлығы				16		
3-тоқсан						
33-34	3.3. Омыртқалы жануарлар: құстар	Адамға жақын мекендейтін құстар	8.3.3.16 адамға жақын мекендейтін құстар: көк кептер, торғай мен сары шымшықты білу және атаяу; олардың тіршілігін сипаттау	2		
35-36		Үй құстары. БЖБ №1	8.3.3.17 үй құстары: тауық, қаз бен үйректі білу және атаяу; үй құстарын құс фабрикаларында өсіру, азықтандыру мен асyro жолдарын атаяу	2		

37-38	3.3. Омыртқалы жануарлар: сүткоректілер	Сүткоректілер. Жалпы сипаттамасы. Сыртқы құрылышы, қозғалу әдісі, түру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адамөміндегі маңызы.	8.3.3.18 сүткоректілердің әр түрлілігі түсінігінің болуы; Қазақстан территориясында мекендейтін жануарлардын шығу	2		
39-40			8.3.3.19 сүткоректілердің жалпы белгілері: түк басуы, тәлдерінің тытулы және олардың азықтандыруды атап шығу	2		
41-42			8.3.3.20 сүткоректілердің қаңқасы және ішкі құрлышы: ас қорыту ағзасы, тыныс алуы, қан айналымы мен бөлүін сипаттау	2		
43-44		Кеміргіштер. Сыртқы құрылышы, қозғалу әдісі, түру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адамөміндегі маңызы.	8.3.3.21 кеміргіштер: сарышұнақ, қосаяқ, құмтышқанды білу және атап шығу; осы жануарлардың әрқайсысының сыртқы көрінісі және ерекше өзгешеліктері, тіршілігі, коректенуі мен көбеюін сипаттау; кеміргіштердің табигаттағы және адамның шаруашылық қызметтіндегі маңызын түсіну	2		
45-46		Қоян тәріздестер. Сыртқы құрылышы, қозғалу әдісі, түру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы	8.3.3.22 қоян тәріздестер: орқоян, құм қоян, үй қоянын білу және атап шығу; осы жануарлардың әрқайсысының сыртқы көрінісі және ерекше өзгешеліктері, қоян тәріздестердің тіршілігі, коректенуі мен көбеюін сипаттау; үй қояндарын өсіру жағдайларын атап шығу	2		
47-48		Жыртқыш андар. Сыртқы құрылышы, қозғалу әдісі, түру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы	8.3.3.23 жыртқыш андар: қасқыр, аю, сілеусін, қар барысын білу және атап шығу; осы жануарлардың әрқайсысының сыртқы көрінісі және ерекше өзгешеліктері, тіршілігі, азық табуы және көбеюін сипаттау; Қазақстан территориясындағы жыртқыш андардың кеңеюі туралы түсінігінің болуы; осы жануарлардың маңызы мен олардың корғау туралы айтуда	2		
49-		Терісі бағалы жыртқыш андар.	8.3.3.24 терісі бағалы жыртқыш андар: сусар, тұлкі,	2		

50		БЖБ №2	бұлғын, қаракүзенді білу және атап; терісі бағалы аңдардың тіршілігі, тарапты және маңызын, терісі бағалы аңдарды өсіруді сипаттау		
51		ТЖБ №3			
52		Ескекаяқты теңіз жануарлары. Сыртқы құрылсысы, қозгалу әдісі, тұру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы	8.3.3.25 ескекаяқты теңіз жануарлары: итбалық, морж, теңіз мысығын білу және атап; ескекаяқтылардың жалпы белгілерін атап шығу; осы жануарлардың ерекше өзгешеліктері, тарапты және маңызын атап шығу; теңіз аңдарын қорғау жолдарын атап	1	
Тоқсан ішінде барлығы				20	

4-тоқсан

53-54	3.3. Омыртқалы жануарлар: сұткоректілер	Кит тәрізді теңіз жануарлары. Сыртқы құрылсысы, қозгалу әдісі, тұру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы	8.3.3.26 кит тәрізділер: кит пен дельфиннің білу және атап; кит тәрізділердің жалпы белгілерін атап шығу; кит пен дельфиннің сыртқы құрылсынын сипаттау; тәлдерінің коректенуі мен қозгалуы, тыныс алуы, азықтануы, осы жануарлардың маңызы және оларды қорғау туралы айту	2	
55-56		Өсімдік қоректі жабайы жануарлар. Сыртқы құрылсысы, қозгалу әдісі, тұру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі, көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы	8.3.3.27 өсімдік қоректі жануарлар: бекен- ақбекен, қаралық, құлан, Пржевальский жылқысын білу және атап; өсімдік қоректі жануарлардың сыртқы құрылсысы, коректенуі, мекендеу ортасына бейімділігін атап	2	
57-58		Күйіс қайыратын және күйіс қайырмайтын жануарларды, ашатұяқтыларды және ашатұяқты еместердің ажырату және атап; тәлдерінің көбеюі, азықтануы. БЖБ №1	8.3.3.28 күйіс қайыратын және күйіс қайырмайтын жануарларды, ашатұяқтыларды және ашатұяқты еместердің ажырату және атап; тәлдерінің көбеюі, азықтануы туралы түсінігінің болуы	2	
59-60	3.3 Ауылшаруашылық сұткоректілерді	Өсімдік корект и ауылшаруашылық сұткоректілері (сиыр). Сыртқы құрылсысы, қозгалу әдісі, тұру мекені, азығы, тыныс алуы, қан айналымы, жүйке жүйесі,	8.3.3.29 ауылшаруашылық сұткоректілердің ажырату және атап; сиырдың сыртқы құрылсысы, оның ас қорыту жүйесі, сұт өнімдерін сипаттау; заманауи мал фермалары, онда сиырларды асырау жағдайлары мен бұзауларды өсіру туралы түсінігінің болуы; Қазақстанның халық шаруашылығында сиырдың маңызын түсіну	2	

		көбеюі. Табигат пен адам өміріндегі маңызы			
61-62		Өсімдік корект i ауылшаруашылық сұтқоректілері (кой)	8.3.3.30 қойлардың сыртқы көрінісі мен коректенуі, қойларды асырау және қозыларды өсіру ерекшеліктерін сипаттау; Қазақстанның халық шаруашылығында қойлардың маңызын түсіну	2	
63-64		Өсімдік корект i ауылшаруашылық сұтқоректілері (жылқы)	8.3.3.31 жылқының сыртқы құрылышы: денесі, басы, аяқтары, тері жабындысы мен коректену ерекшеліктерін сипаттау; жылқыларды асырау, күт мен азықтандыру туралы түсінігінің болуы; Қазақстанның халық шаруашылығында жылқының маңызын түсіну	2	
65-66		Өсімдік корект i ауылшаруашылық сұтқоректілері (түе). БЖБ №2	8.3.3.32 түйенің сыртқы құрылышы, оның өмірдің құрғақ жағдайларына бейімділігін сипаттау; түйенің коректену мен көбею ерекшеліктері туралы айтуды, Қазақстанның халық шаруашылығында түйенің маңызын түсіну	2	
67		ТЖБ №4		1	
68		Үйде асырайтын жануарлар	8.3.3.33 үйде асырайтын: ит пен мысықты білу және атаяу; сыртқы көрінісі, асырау және оларды күту ерекшеліктерін сипаттау; үй жануарларын асырауға қойылатын санитариялық-гигиеналық талаптарды атаяу; үйде асыраланушылардың аурулары мен оларға алғашқы көмек көрсету тәсілдерін атаяу	1	
Тоқсан ішінде барлығы				16	
Барлығы				68	